

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕНСЬКИЙ

“27” серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«ОСНОВИ МАКРОЕКОНОМІКИ»

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u>
спеціальності	<u>С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)</u>
спеціалізація	<u>С1.02. Міжнародні економічні відносини</u>
освітня програма	<u>«Міжнародні економічні відносини»</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>

ННІ: «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

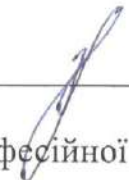
2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Олена ДОВГАЛЬ, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

 Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми

 Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

 Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової дисципліни «**Основи макроекономіки**» з підготовки бакалавра складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) спеціалізації С1.02. Міжнародні економічні відносини.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування системних знань в галузі сучасної макроекономічної теорії та вміння їхнього застосування для вирішення поточних практичних завдань.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: вивчення ключових концепцій макроекономіки та пов'язаних з ними понять, на яких ґрунтується сучасна фундаментальна макроекономічна наука; відображення загальних явищ та тенденцій розвитку національної економіки ХХІ ст.; виявлення специфіки розвитку економіки у процесі її системної трансформації стосовно України.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни		
Обов'язкова		
Денна форма навчання	Дистанційна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки		
1-й	1-й	1-й
Семестр		
2-й	2-й	2-й
Лекції		
16 год.	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття		
16 год.	-	2 год.
Самостійна робота		
58 год.	60 год.	84 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна:

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

1.7. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами ОПП студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях. ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

1.8. Передумови вивчення: Історія України: цивілізаційний вимір, Основи мікроекономіки.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Макроекономіка як наука

Макроекономіка як розділ економічної науки. Основна макроекономічна проблема. Макроекономічні потреби, блага, ресурси і результати. Необмеженість потреб. Обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей. Підвищення ефективності економіки як головне завдання макроекономіки. Об'єкти та суб'єкти макроекономіки. Економічна система: сутність, основні елементи. Типи економічних систем. Основні моделі змішаної економіки. Основні суб'єкти макроекономіки. Предмет макроекономіки, його визначення. Сутність макроекономічного аналізу. Відмінність між мікро- та макроекономічним аналізом. Нормативна та позитивна макроекономіка. Функції макроекономіки. Особливості макроекономічного аналізу. Агрегування як найважливіший принцип макроекономічного аналізу. Агрегування ринків. Агрегування макроекономічних агентів. Концепція очікувань. Методологія макроекономічного аналізу. Макроекономічний аналіз ex post та ex ante. Макроекономічні моделі та їх різновиди. Екзогенні та ендогенні змінні в моделях. Дві групи макроекономічних показників: показники потоків та показники запасів. Абсолютні та відносні макроекономічні показники. Види рівноважних станів. Врахування фактору часу в макроекономічних моделях. Принцип дисконтування. Історичний екскурс. Історія розвитку макроекономіки. Зародження макроекономіки.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) та історія її створення. Стандарти СНР ООН. Елементи системи національних рахунків. Концепції, покладені в основу СНР. Основні категорії СНР: товари, кінцева, проміжна продукція, додана вартість, трансферти, резиденти. Внутрішня, зовнішня та національна економіка в системі національних рахунків. Основні класифікації, що використовуються в СНР: інституційні одиниці сектору та галузі економіки, економічні операції, податки і субсидії. Поняття рахунка та його економічний зміст. Загальна характеристика рахунків внутрішньої та зовнішньої економіки. Основні макроекономічні показники. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний дохід (ВНД). Чистий факторний дохід (ЧФД). Принципи обліку ВВП. Способи (методи) виміру ВВП. ВВП, розрахований за видатками. Метод розрахунку ВВП за доходами. Метод розрахунку ВВП за доданою вартістю. Валова та додана вартість. Сутність і розрахунки макроекономічних показників ВВП на душу населення. Номінальний та реальний ВВП. Індeksi цін. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Дефлятор ВВП (індекс Паше). Темп (рівень) інфляції. Темп зростання і темп приросту. Співвідношення показників у системі національних рахунків. Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Чистий національний дохід (ЧНД). Валовий наявний дохід (ВНД). Чистий наявний дохід (ЧНД). Національні заощадження. Національне багатство. Матеріальні та нематеріальні елементи національного багатства.

Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція

Модель економічного кругообігу. Основні економічні поняття, які використовуються в моделі. Найпростіша модель кругообігу для закритої економіки без втручання держави. Двосекторна схема кругообігу продукту, витрат та доходів. Модель кругообігу за участю держави. Повна (чотирьохсекторна) схема кругообігу продукту, витрат та доходів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Основна макроекономічна тотожність. Модель AD-AS. Значення моделі AD-AS у макроекономічному аналізі. Сукупний попит та його структура. Закон сукупного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту. Сукупна пропозиція та її структура. Закон сукупної пропозиції. Відрізки кривої сукупної пропозиції: кейнсіанський, висхідний, класичний. Цінові чинники сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції. Рівновага моделі AD-AS. Взаємодія сукупного попиту та сукупної пропозиції. Поняття макрорівноваги. Шоки в сукупному попиті та в сукупній пропозиції.

Тема 4. Гроші та грошовий ринок

Гроші, їх функції та види. Сутність грошей та їх специфічні особливості. Функції грошей. Товарні та символічні гроші. Кредитні гроші. Попит на гроші. Класична кількісна теорія попиту на

гроші. Кількісне рівняння обміну І. Фішера та кембриджське рівняння. Кейнсіанська теорія переваги ліквідності. Пропозиція грошей. Система фінансових агрегатів. Квазі-гроші. Чинники, що визначають пропозицію грошей. Рівновага на ринку грошей. Механізм відновлення та підтримки рівноваги на грошовому ринку. Показники грошового ринку. Норма обов'язкового резервування. Грошова база. Обов'язкові та надлишкові резерви. Банківський кредит. Кредитне розширення (кредитна мультиплікація). Процес депозитного розширення.

Тема 5. Інфляційний механізм

Поняття та види інфляції. Сутність інфляції. Інфляційні чинники зростання цін. Види інфляції в залежності від різних критеріїв. Рівень (темп) інфляції. Помірна (повзуча) інфляція. Галопуюча, висока гіперінфляція. Управління інфляційним процесом та формування інфляційних очікувань. Дефляція, дезінфляція, стагфляція. Моделі інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Інфляційна спіраль. Зовнішні та внутрішні фактори інфляції. Інфляція, що імпортується. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Чинники, що впливають на рівень інфляції. Короткострокова та довгострокова крива Філіпса. Основні наслідки інфляції. Інфляційний податок. Витрати очікуваної інфляції. Недоліки інфляції. Сеньораж. Наслідки гіперінфляції. Антиінфляційна політика. Активна бюджетна політика. Комплекс заходів антиінфляційної політики. Градування. Політика цін та доходів.

Тема 6. Грошово-кредитна політика держави

Грошово-кредитна політика: цілі та інструменти. Стратегічні та тактичні цілі грошово-кредитної політики. Банківська система. Функції центрального банку. Функції комерційного банку. Таргетування інфляції. Інструменти грошово-кредитної політики. Види грошово-кредитної політики та їх вплив на економіку. Стимулююча грошово-кредитна політика. Стримуюча (обмежувальна) грошово-кредитна політика. "Механізм грошової трансмісії". "Політика дешевих грошей". "Політика дорогих грошей". Переваги та недоліки грошово-кредитної політики.

Тема 7. Ринок праці та соціальна політика

Ринок праці та його складові. Функції ринку праці. Особливості ринку праці. Попит на працю та фактори, що його визначають. Чинники пропозиції праці. Крива попиту на працю у неокласичній концепції. Номінальна та реальна заробітна плата. Крива пропозиції праці у неокласичній концепції. Рівновага на ринку праці з погляду неокласичного підходу. Трудододатковий та трудовий надлишок та трудовий дефіцит кон'юнктура ринку праці. Кейнсіанський підхід до теорії зайнятості. Основні показники ринку праці: зайнятість та безробіття. Склад робочої сили. Рівень безробіття. Причини та типи безробіття. Фрикційне, структурне та циклічне безробіття. Природне безробіття. Повна зайнятість. Модель динаміки робочої сили. Природний рівень безробіття та чинники, що його визначають. Наслідки безробіття. Некономічні та економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Заходи боротьби з безробіттям. Методи державного регулювання ринку праці. Активна і пасивна політика державного регулювання ринку праці. Соціальна політика держави. Система захисту населення. Економічна нерівність і перерозподіл доходів. Доходи: основні форми, джерела, види. Визначення ступеня нерівності у вимірюванні доходів. Крива Лоренца. Державна система соціального захисту.

Тема 8. Фіскальна політика і державний бюджет

Фіскальна політика: цілі та інструменти. Поняття фіскальної (бюджетно-податкової) політики. Цілі фіскальної політики як стабілізаційної політики. Інструменти фіскальної політики: доходи та видатки державного бюджету. Державний бюджет. Бюджетна система. Основні джерела національних доходів. Податки та його функції. Податкова система. Принципи оподаткування. Основні види податків: прямі та непрямі. Типи систем оподаткування: пропорційна, прогресивна та регресивна. Напрями та категорії витрат державних витрат. Фіскальна політика та сукупний попит. Основні напрями фіскальної політики: стимулююча та стримуюча. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика. Вбудовані (автоматичні) стабілізатори. Переваги та недоліки фіскальної політики. Переваги та недоліки дискреційної фіскальної політики. Внутрішній та зовнішній лаги. Переваги та недоліки недискреційної фіскальної політики. Фіскальна політика та сукупна

пропозиція. Крива Лаффера. Теорія економіки пропозиції. Фіскальна політика, бюджетний дефіцит та державний борг. Сальдо державного бюджету. Профіцит та дефіцит державного бюджету. Фактичний, структурний та циклічний бюджетний дефіцит. Основні концепції балансування бюджету. Емісійний метод фінансування дефіциту бюджету (монетизація дефіциту).

Тема 9. Економічний цикл та економічне зростання

Економічний цикл та його фази. Концепція економічного циклу. Характеристика фаз циклу: криза, депресія, поживлення та підйом. Дво- та чотирифазові підходи до аналізу економічного циклу. Причини економічного циклу. Три типи економічних потрясінь: шоки сукупного попиту, шоки сукупної пропозиції та політичні шоки. Показники економічної кон'юнктури. Темп економічного зростання. Темп зростання ВВП. Темп економічного розвитку. Економічна кон'юнктура. Показники економічної кон'юнктури: проциклічні, контрциклічні, ациклічні. Види економічних циклів. «Малі цикли» (Кітчина). Класичні (середні) цикли (Жуглара). «Довгі цикли (хвилі) Кондратьєва». Столітні цикли. Циклічні та нециклічні коливання. Економічне зростання та його показники. Типи та фактори економічного зростання. Виробнича функція. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Чинники екстенсивного типу економічного зростання. Чинники інтенсивного типу економічного зростання. Чинники економічного зростання з боку пропозиції. Чинники економічного зростання з боку попиту. Чинники розподілення. Інституційні чинники. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Закон спадного граничного продукту. Наслідки економічного зростання. Альтернативні витрати економічного зростання.

Тема 10. Державне регулювання відкритої економіки

Теоретичні підходи до державного регулювання економіки. Поняття державного регулювання економіки. Економічні функції держави. Метод прямого впливу на економіку. Непрямий метод регулювання. Парадокс заощаджень. Політика державного активізму. Основні об'єкти державного регулювання економіки. Адміністративні та економічні важелі державного регулювання. Поняття відкритої економіки. Сутність відкритої економіки. Відкрита економіка як об'єктивна тенденція світового розвитку. Критерії відкритої економіки. Кількісні індикатори відкритої економіки. Моделі малої та великої відкритої економіки. Торговельна політика держави. Платіжний баланс: макроекономічне значення та структура. Поняття та структура платіжного балансу. Дефіцит та профіцит платіжного балансу. Резервні активи та офіційні резерви. Державне регулювання міжнародного руху капіталу. Валютний курс та його регулювання. Різновиди валютного курсу: номінальний та реальний. Режими регулювання валютного курсу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин																	
	Денна форма						Дистанційна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср
Тема 1. Макроекономіка як наука	9	2	2			5	9	3				6	9	1	1			7
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	9	2	2			5	9	3				6	9	1	1			7
Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція	9	2	2			5	9	3				6	9	1				8

Тема 4. Гроші та грошовий ринок	9	1	1			7	9	3				6	9	1			8
Тема 5. Інфляційний механізм	9	1	1			7	9	3				6	9				9
Тема 6. Грошово-кредитна політика держави	9	2	2			5	9	3				6	9				9
Тема 7. Ринок праці та соціальна політика	9	2	2			5	9	3				6	9				9
Тема 8. Фіскальна політика і державний бюджет	9	2	2			5	9	3				6	9				9
Тема 9. Економічний цикл та економічне зростання	9	1	1			7	9	3				6	9				9
Тема 10. Державне регулювання відкритої економіки	9	1	1			7	9	3				6	9				9
Усього за курсом	90	16	16			58	90	30				60	90	4	2		84

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		семін.
1.	Тема 1. Макроекономіка як наука Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
2.	Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція	2
3.	Тема 4. Гроші та грошовий ринок Тема 5. Інфляційний механізм	2
4.	Тема 6. Грошово-кредитна політика держави	2
5.	Тема 7. Ринок праці та соціальна політика	2
6.	Тема 8. Фіскальна політика і державний бюджет	2
7.	Тема 9. Економічний цикл та економічне зростання	2
8.	Тема 10. Державне регулювання відкритої економіки	2
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин		
		денна	дистанційна	заочна
1.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Макроекономіка як наука	5	6	7
2.	Вид: позааудиторна	5	6	7

	Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Макроекономічні показники в системі національних рахунків			
3.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Сукупний попит та сукупна пропозиція	5	6	8
4.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Гроші та грошовий ринок	7	6	8
5.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Інфляційний механізм	7	6	9
6.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Грошово-кредитна політика держави	5	6	9
7.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Ринок праці та соціальна політика	5	6	9
8.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Фіскальна політика і державний бюджет	5	6	9
9.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Економічний цикл та економічне зростання	7	6	9
10.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Державне регулювання відкритої економіки	7	6	9
11.	Разом	58	60	84

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи навчання, як словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вирішення задач, відповіді на тести, практична робота) тощо.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем (**поточний контроль**) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (**проміжний контроль**) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- інформаційні доповіді на семінарських заняттях;
- підготовка творчих завдань з мультимедійною презентацією;
- виконання тестових завдань;
- виконання семестрової роботи (письмова форма екзамену).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену у 2-му семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

- 2 теоретичних питання – 20 балів (10x2)

– творче питання – 20 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Поточний контроль та самостійна робота									Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T6	T7	T8	T9	T10	40 (20 балів за 2 теор. питання та 20 балів за творче питання)	100
60										

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять – до 60 балів, з них: підготовка творчих завдань з мультимедійною презентацією – до 10 балів (3 завдання по 10 б.), виконання тестових завдань (поточне тестування) – до 30 балів (10x3) (три тестування по 20 тестів по 0,5 балів за кожну правильну відповідь).

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

Підготовка творчих завдань з мультимедійною презентацією:

- **8-10 балів** – студент активно готує та виступає з творчим завданням в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час презентації, глибоко та всебічно розкриває зміст своєї презентації, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, відповідає на питання інших студентів і викладача.
- **5-7 балів** – студент в цілому володіє навчальним матеріалом для підготовки на виступу з презентацією, викладає її основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання додаткової літератури. При виступі з презентацією студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.
- **3-4 бали** – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом для підготовки на виступу з презентацією. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування), недостатньо розкриває зміст своєї презентації, допускаючи при цьому суттєві неточності, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.
- **1-2 бали** – студент підготував і намагався виступити з презентацією в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, але не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє теми й не розкрив зміст своєї презентації, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.
- **0 балів** – студент не виступав з презентацією на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Студент допускається до підсумкового контролю у 2-му семестрі, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 30 балів**.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні екзамену ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Попит на гроші (10 балів)
2. Крива виробничих можливостей та її властивості. (10 балів)
3. *Творче завдання:* Опишіть гіпотетичну ситуацію в економіці, що склалася в результаті високого рівня структурного безробіття, і заходи державної політики для боротьби з цим. (20 балів)

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового контролю: Критерії оцінювання теоретичних питань:

– **8-10 балів** – відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

– **5-7 балів** – відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; студент має навички користування фактичним матеріалом.

– **3-4 бали** – студент володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

– **1-2 бали** – студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.

– **0 балів** – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

Критерії оцінювання творчих питань:

– **15-20 балів** – відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

– **10-15 балів** – відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; студент має навички користування фактичним матеріалом.

– **5-10 балів** – студент не володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, допускає істотні пропуски у відповіді, не впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

– **1-5 балів** – студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.

– **0 балів** – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу Основи макроекономіки : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9840>.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно

70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
0 – 49	незадовільно

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ)

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено». Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент». Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент». Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту. Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ. У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти

Здобувачі можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах, які тематично пов'язані зі змістом дисципліни і співвідносяться із загальною кількістю кредитів.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених темам, дотичним до змісту навчальної дисципліни;
- сертифіковані програми за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Умови зарахування:

- Здобувач має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.

– Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Довгаль О. А. Основи макроекономіки: дистанційний курс на платформі Moodle, режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9840>
2. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. – 2-ге вид., переробл. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 307 с.
3. Соболева О.П. Макроекономіка. Навчальний посібник – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2021 – 158 с.
4. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. С.М. Панчишин , П.І. Островерх, І.В.Грабинська та ін 3-тє вид., виправл. та доп. Львів. Априорі, 2021. Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка . 567с.
5. Макроекономіка: базовий курс : навч. посіб. / проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін. — К. : КНЕУ, 2021. — 254 с.

Додаткова література

1. Башнянин Г.І., Медведчук С.В., Шевчук Є.С. Політична економія. Навчальний посібник. Львів: «Новий світ-2000». 2020. 480с.
2. Бурда М., Виполош Ч. Макроекономіка: Європейський контекст. -К., 2022. - 258 с.
3. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості. Навч. посіб. / В.С.Васильченко КІІВ. КНЕУ, 2022. 252 с.
4. Кулішов В.В. Макроекономіка: основи теорії і практикум: Навч. посіб. для внз. -2-ге вид., випр. Львів. Магнолія плюс, 2020. 256 с.
5. Макроекономіка: Навч. посібник / за заг.ред. Гупала О.Г. КІІВ. «Хай-Тек Прес». 2022.
6. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручн. Для студ. екон. спец, заклад, освіти: у 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Лукіна та ін.; За заг ред. С. Будаговської. КІІВ. Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2021.517 с.
7. Політична економія. Навчальний посібник. / За ред. В.О. Рибалкіна. Київ: «Академвидав». 2021. 671с.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- <http://civicua.org>– електронний портал суспільних організацій України
- <http://europa.eu.int/>– електронний портал Євросоюзу
- <http://news.ft.com/>– офіційний сайт газети *Financial Times*
- <http://whitehouse.org/>– офіційний сайт Білого дому (Вашингтон)
- <http://www.bank.gov.ua/>– офіційний сайт Національного банку України
- <http://www.cordis.lu/>– Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій та інформації
- <http://www.economist.com/>– сайт журналу *Economist*
- <http://www.ei.com.ua/>– інформаційне агентство Експресінформ – основні фінансові індикатори України
- <http://www.imf.org/>– офіційний сайт Міжнародного валютного фонду

- <http://www.industry.com.ua/>– рейтинги українських підприємств, у тому числі і науково-виробничих, на сайті Міністерства промислової політики України
- <http://www.me.gov.ua/>– офіційний сайт Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України
- <http://www.osce.org/>– офіційний сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі
- <http://www.unctad.org/>– офіційний сайт *UNCTAD*
- <http://www.worldbank.org/>– офіційний сайт Світового банку